

Biri-saken del II – erfaringer så langt

1. april 2022

Nyhetsbrev fra Simonsen Vogt Wiig

24. januar i år avsa som kjent Høyesterett dom i et erstatningssøksmål mot et nettselskap. Noen dager etter skrev vi i SVW et nyhetsbrev der vi skisserte opp hovedtrekkene i dommen. Nå, om lag 2 måneder senere, har vi sammen med norske nettselskaper både gjennomført dybdeanalyser av denne dommen og høstet betydelige erfaringer.

Overordnet

Svært mange nettselskaper har kontaktet oss de siste ukene etter et “ras” av krav fra både forbrukere og, ikke minst, forsikringsselskaper. Frustrasjonen har vært til å ta og føle på, og det gjennomgående spørsmålet har i all enkelhet vært:

Er alt tapt?

Det enkle svaret er tja, men mest nei. Vi skal forklare.

Hva Høyesterett egentlig uttalte seg om

For å få det store bildet må vi først se raskt på hva Høyesterett *egentlig* avgjorde og uttalte seg om i Biri-saken.

For å ha krav på erstatning etter norsk rett er det tre vilkår som må være oppfylt:

- 1) Det må foreligge et *ansvarsgrunnlag*
- 2) Det må foreligge et *økonomisk tap*
- 3) Det være *årsakssammenheng* mellom ansvarsgrunnlaget og det økonomiske tapet

I Biri-saken tok Høyesterett stilling til rekkevidden av ansvarsgrunnlaget overfor forbrukere. Konklusjonen ble som kjent at nettselskapene nå har et nært opp til objektivt ansvar, det vil si uten hensyn til skyld eller reell kontrollmulighet, selv ved trefall utenfor ryddebeltet

Det som derimot er overraskende, og uheldig, er at Høyesterett i tillegg til å ta stilling til ansvarsgrunnlaget, fremsetter enkelte generelle uttalelser som kan få betydning for senere saker også hvor årsaken ikke er trefall. Vi mener at det kan stilles spørsmålstegn

ved om det var riktig av Høyesterett å uttale seg på en måte som i realiteten kan tolkes til å innebære et objektivt ansvar for enhver skade som skyldes trefall. Høyesteretts begrunnelse kan leses slik at ethvert trefall som Nettselskapet hadde rettslig anledning til å unngå ved sikringshogst, vil være innenfor Nettselskapets kontrollsfære.

Sagt med rene ord strammet retten gjennom disse tilleggsuttalelsene til vår og bransjens forståelse av hvilke årsaker som ligger innenfor nettselskapenes kontroll.

Hva Høyesterett *ikke* uttalte seg om

En av årsakene til at mange nå kjenner på en usikkerhet knyttet til hvor langt nettselskapenes ansvar går, er at det har festet seg en oppfatning av at Høyesterett avgjorde og uttalte seg om langt flere sider ved erstatningsansvaret enn det tilfellet er. Dette merker vi også på det “raset” av erstatningskrav som nå kommer inn fra både forsikringselskaper og forbrukere.

For det *første* har dommen i praksis ingen betydning for erstatningskrav fra næringskunder. Avhengig av spenningsnivået vil dette spørsmålet måtte avgjøres gjennom en vurdering opp mot enten Energi Norges standardvilkår for næringskunder, RENs standardvilkår for høyspentkunder (til og med 22 kV), eller spesialtilpassede vilkår for regionalnettskunder. For alle praktiske formål er ansvarsgrunnlaget i disse tilfellene begrenset til et skyldansvar, det vil si at det må foreligge uaktsomhet på nettselskapets side.

For det *andre* er det et faktum at dommen kun uttaler seg om trefall, og sågar et tre som stod svært nærme kanten av ryddebeltet. I tillegg hadde nettselskapet i det aktuelle saksforholdet tinglyst rett til å utøve sikringshogst utenfor ryddebeltet. Dette er kanskje ikke det aller sterkeste “ankepunktet” mot dommen, men det er likevel ikke vanskelig å tenke seg praktiske tilfeller der treet står mye lenger borte fra ryddebeltet og/eller tilfeller der nettselskapet ikke har rett til sikringshogst. Vi er klar over at Høyesterett her kom med noen generelle uttalelser som er uheldige, men mener likevel at det vil kunne finnes flere “gråsoner” med ikke helt ulikt faktagrunnlag, der det vil kunne være grunn til å utfordre rekkevidden av disse uttalelsene. Eksempelvis stiller vi oss helt klart spørrende til om Høyesteretts uttalelse om at nettselskapene (lett omskrevet) “bare kan ekspropriere ytterligere rettigheter ved behov” er særlig gjennomtenkt. Ekspropriasjon kan kun finne sted med utgangspunkt i den interesseavveiningen som er hjemlet i oreigningsloven § 2 2. ledd, og er således definitivt ikke et vedtak nettselskapene bare kan “hente”.

For det *tredje*, og dette er et sentralt punkt, så tar ikke Høyesterett stilling til betydningen av forholdene på skadelidtes (forbrukerens) side. I erstatningsretten er det slik at selv om det det isolert sett foreligger en plikt til å betale erstatning, så kan ansvaret helt eller delvis settes ned som en følge av blant annet medvirkning og skadelidtes manglende oppfylling av tapsbegrensningsplikten. På tilsvarende måte skal det tas hensyn til i hvilken grad skadelidte selv har tatt nødvendige hensyn/foranstaltninger for å hindre at skader inntreffer. Noen (ikke-uttømmende) eksempler er illustrerende.

- Den aktuelle saken gjaldt *overspenning* på grunn av et noe spesielt hendelsesforløp. Dersom konsekvensen av trefallet hadde vært *utfall*, altså at strømmen hadde blitt borte, er det ikke gitt at Høyesterett hadde kommet til det samme sluttresultatet.

Dette resonnementet hviler på den grunnleggende betraktningen at en elektrisk installasjon, typisk hus eller hytter, skal *tåle* at strømmen forsvinner og kommer tilbake igjen. Vi har i det siste sett eksempler på krav som følge av utfall, med ikke andre faktiske begrunnelser enn at kunden hadde sensitivt utstyr som ble skadet da strømmen ble koblet inn igjen, og hvor det henvises til Biri-saken. Det er etter vår oppfatning ingen grunn til å akseptere krav i disse tilfellene, i det minste ikke uten en grundig konkret vurdering.

- Det samme vil etter en konkret vurdering kunne gjelde andre kvalitetsvariasjoner i leveransen. I mange tilfeller vil det også være naturlig å se på om kunden hadde installert overspenningsvern, og hvis ja – hvorfor slo dette ikke ut? Hvis svaret er nei, vil det kunne være naturlig å vurdere å avvise kravet etter en konkret vurdering. I denne vurderingen må man selvsagt også ta hensyn til hva overspenningsvernet vil kunne klare å fange opp.

I forlengelse av dette vil det også være behov for å gå opp en grense

knyttet til kunder som har ekstra sårbart teknologisk utstyr, som ikke tåler nevneverdige variasjoner i kvalitet. Det er selvsagt mange fasetter i slike vurderinger, som et ytterpunkt kan nevnes tillatte variasjoner som er innenfor leveringskvalitetforskriftens grenser. Her er det ingen grunn til å betale erstatning.

- Vi ser en rekke saker nå hvor kunder og forsikringsselskaper retter krav mot nettselskapene uten selv å ha foretatt seg noen for å begrense skadene. Også her er utfall et godt eksempel, og da typisk hytter i fjellområder der det kan bli svært kaldt. Dersom nettselskapet har et system for å varsle nettkundene når strømmen faller ut, eksempelvis via SMS, og det oppstår frostskafer som kunne vært unngått med rimelige tiltak, er det heller ingen grunn til å utbetale erstatning.

For det *fjerde* så var ikke reklamasjonsreglene et tema i saken. Reklamasjonsreglene innebærer at forbrukeren uansett må reklamere (fremsette krav) innen rimelig tid. Reklameres det senere enn dette, har forbrukeren tapt kravet.

For det *femte* uttaler ikke Høyesterett seg om hvordan den konkrete nettleieavtalen skal fortolkes, for eksempel knyttet til om den har bestemmelser som pålegger forbrukeren konkrete forpliktelser ved avbrudd og/eller at det skal brukes utstyr som tåler visse kvalitetsvariasjoner. Dette vil det være naturlig å se nærmere på fremover, både med hensyn til hva som i dag er regulert i nettleieavtalen og med hensyn til hvordan dette bør reguleres. Vi vil komme tilbake til dette i et senere nyhetsbrev.

Avsluttende råd

Vi har gitt noen eksempler på tilfeller der nettselskapene bør utvise varsomhet med å endre praksis. Biri-saken er ikke heldig, men må ikke få større betydning enn det dens eget innhold tilsier.

Vårt råd er at nettselskapene som det klare utgangspunktet bør opprettholde den samme strenge praksis som tidligere overfor forbrukerkunder. Imidlertid er det viktig, ved behov, å korrigere praksisen i tilfeller som med tanke på sakens faktiske sider er *lik eller tilnærmet lik* saksforholdet i Biri-saken. I tillegg er det all grunn til å vurdere også andre tvilsomme saker noe mer grundig enn hva tilfellet har vært før. I den forbindelse er det svært viktig at nettselskapenes saksbehandler har en god forståelse av hovedprinsippene i norsk erstatningsrett. Dette kan vi selvsagt bistå med gjennom kurs, interne retningslinjer mm.

Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig (www.svw.no) og REN har inngått en meget gunstig samarbeidsavtale. Avtalen gir nettselskapene en rekke fordeler, av både faglig og økonomisk art. Opplysninger om samarbeidsavtalen og nettselskapenes fordeler finner du på RENs hjemmeside [her](#).

Kontaktpersoner SVW:

Robin Aker Jakobsen
+47 450 43 689
rja@svw.no

Jahn Egil Osestad
+47 975 70 174
jao@svw.no

Emma Isaksen
+47 918 69 421
emi@svw.no

Ida Marie Gabrielsen Lerøy
+47 480 01 764
igl@svw.no

Kristian Saga
+47 419 33 899
ksa@svw.no

Ragnar Hatlem
+47 951 82 421
rha@svw.no

Torstein Eivindstad
+47 911 121 09
tei@svw.no